

Petruskó Norbert

Zenekar a tize(negyed)edik

Privát félműlt Miskolcon IX.

Észak-Keleti

Átjáró

Egyesület

2016

Privát félmúlt Miskolcon

Utánam, srácok! Ezt a címet viseli a számos közösségi eseményt, akciót, tudományos igényű vizsgálódást, megjelenő kiadványokat, élményszámba menő bulikat egybefogó programsorozatunk, amely a korábbi „24” (egy szimbólumnak szánt számjegy alatt futott) projektünk örököse, jogutódja. Anno már a huszonnéggyel hangsúlyozni kívántuk az 1989 óta eltelt időt – mely alatt felnőttek a rendszerváltás körül született generációk – és az utolsó lehetőség sürgető voltát: most, a 24. órában feltétlenül fontos megörökíteni az államszocializmus, vagy akár a korábbi évtizedek hétköznapjaiból ránk maradt városképi elemeket, helybéli toposzokat, urbánus legendákat.

Rakétát vagy glóbuszt imitáló játszótéri mászóakák, beton virágtartók, pingpong- és sakkasztalok, bolti neonok, különféle pihenőpadok, mozaikok és kompozíciók – művészeti értéket vagy bármiféle védettségre jogosító kivételességet aligha hordoznak, viszont befolyásolták közel fél évszázad miskolci hétköznapjait. A miskolciakét.

Nyom nélkül fognak eltűnni, ha nem használjuk ki az utolsó pillanatot. Számos egykoron közismert jellegzetesség ma már csak fotókról köszön vissza. A miskolciak többszólamú megszólításával próbálunk egy-egy hajdani utcabútor, kültéri dísz, netán filmek (mondjuk éppen az „Utánam, srácok!”), irodalmi alkotások révén a korban híressé vált tárgyak máig vezető sorsa felől

tájékozódni, törekvésünk megörökíteni a leűnt idők utolsó rekvizitumait.

A „Privát félmúlt Miskolcon” családtörténet-sorozattól mindenekelőtt a porosodó fényképalbumok feltárlását várjuk, és bízunk abban, hogy a fotók előhívják a történeteket, melyeket a rokonság egyfajta hagyományként őriz, élményszerűen mesél, sajátos családi legendáriumként konzervál. Olyan miskolciaknak kívánunk megnyilvánulási lehetőséget biztosítani, akik hajlamot éreznek félmúltjuk speciális közzétételére. Emlékezetes eseményeket vagy éppen jellemző pillanatok, használati tárgyakat, bútorokat, s hasonlókat megörökítő felvételeket keresünk, amelyekhez a közlő hajlandó az egyéniségét, családjának mentalitását tükröző kommentárt, tetszőleges „műfajú” szöveget írni. Az ekképpen születő kvázi „képregényeken” keresztül szeretnénk közvetlen betekintést nyerni a privát félmúltakba, melyek fontos, autentikus építőkövei Miskolc történetének.

Észak-Keleti Átjáró Egyesület

atjarok@gmail.com

A sorozat eddig megjelent kötetei: **Kapusi Krisztián** – **Tokár Zsolt**: Musicák a demizsonban (2012); **Darázs Richárd**: Moszkvics a szakadékban (2013); **Balogh Attila**: Onedin család a Szinván, **Árvai Sityu** – **Halász Ágnes**: Gitár a hátizsákban; **Karlaki Orsolya**: Vattacukor térzenével (2014), **Simonyi Zoltán**: Robinzon a járdaszigeten, **Joó Tímea**: Gyöngyvirágtól Zöld Sárkányig, **Vajda Csilla**: Volt egyszer egy Avas (2015)

Szerzőnk vallja:

„Az Avasról indulni olyasmi, ami miatt akár panaszkodni is lehetne. Nem teszem. A sűrke tömbházak és a málló játszótérek, a pingpongasztalon, szotyizás közben kötött barátságok tettek azzá, ami most vagyok. Rádiós hírolvasó, kereskedelmi tévés riporter, néha már majdnem újságíró. Olyasvalaki, aki őszintén és fenntartások nélkül képes örülni, szeretni és meghallgatni másokat.”

Kiadó: Észak-Keleti Átjáró Egyesület
Kiadásért felel: Darázs Richárd
Design, tördelés: Balogh Attila

Sorozatszerkesztő: Kapusi Krisztián, Simonyi Zoltán
Megjelent: Miskolcon, 2016-ban, 500 példányban
Web: atjarokhe.hu HU ISSN 2063-6857

Előszó helyett

Az én Meseországom a Marx tértől a vasgyári piacig tartott. A felső határa pedig a Drenka-hegy volt. Mennyi csodát, mennyi játékot és felfedezésre váró apró univerzumot tartogatott nekem ez a fura kis háromszög!

A Bükk Áruház kincseket rejtett, a piac kalanddal csábított, a kis ház pedig ott a hegy tövében olyan volt, mint valami mesebeli, óvó kristálybarlang. Csak szoba és konyha. Mégis egy egész kis birodalom. A sparhelten krumpli sült, a tűz pattogott. De nem úgy, mint a kemény vezényszavak, hanem mintha éppen csak egy dalt kísérne. Óvó, szép altatót. Vékony fahasábok pukkantak, a szénparázs lassan dudorászott. Odabent a szobában ösöreg festett bútorok. A tévé fekete-fehér, az ágyon nagy, meleg dunyha. Ide bújtam esténként, a pihepuha, tollmeleg méhbe, ha megengedték, hogy nála aludjak.

Ő pedig vacsorát hozott, reggelit, uzsonnát, tizórait. Suttymban pénzt dugdosott a zsebembe. Gyűrött bankókat és megszurkült érméket. Százast, huszast, ötvenest - mikor mennyit tudott. Megrakott szatyrokkal szaladt, villamosról le, villamosra föl, buszról le, buszra át - cipelte azt, amit hozni tudott. Mirelit kukoricát, szalámit, üdítőt, húst, vagy zöldséget. Ami épp került. Mint egy igazi anya.

Emlékszem, amikor felbontottuk a szoba korhadt, átrohadt deszkapadlóját, fafoszlánnyokból kishajót szögelttem ott a Drenka-hegyi szobakonyha előtt. Lavórtengeren úsztattam a kút mellett, ahová vízért jártunk. Ő korholt, hogy meg ne vágjam magam, meg ne sebezzen a rozsdás százast szög, száalka se menjen az ujjamba.

Aztán egyszer nem jött többet. Anyám majdnem belerokkant. Én napokig fel sem fogtam. Aztán sírtam, órákon át, megállás nélkül, hogy a fejem is belefájdult. Néha azt álmodom, hogy ott vagyok a Drenka-hegy tövében. Abban a pici, szobakonyhás házban. Pedig már rég nincs ott semmi, csak egy fal az ajtónyílással, a gyermekkor Tündérországnak málló bejáratával. A többi széthordták. De álomban ott állok a megmaradt egyetlen fal előtt, Ő pedig jön felém a szűk, gazzal szegélyezett földúton. Csak elköszön, megölel, vagy megsimogat. Ilyenkor boldog vagyok. Őszintén, mint egy gyerek.

Hegyen innen, hegyen túl

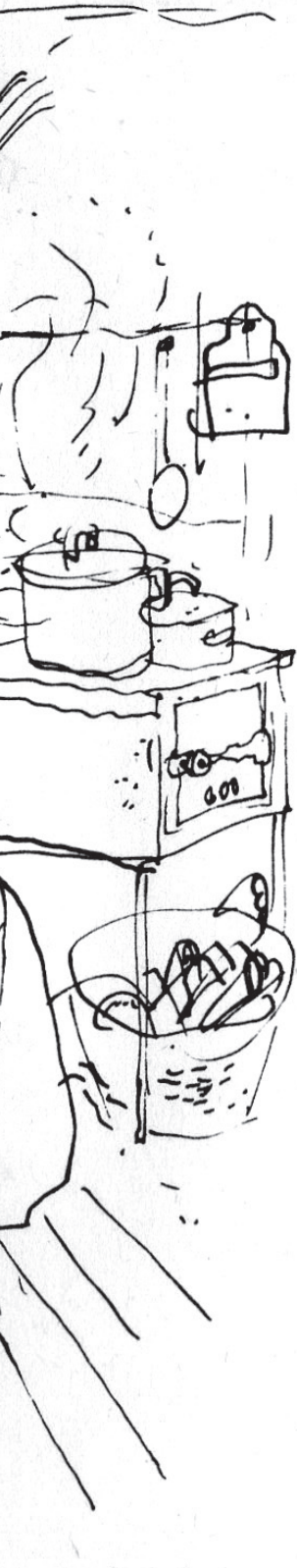
Hogy mi van az álmok után? Jobb híján a valóság – ezt tanultam meg akkor, amikor a nagynéném meghalt. Igaz, akkor már rég nem voltam gyerek. Vagy leg-
alábbis már nem hittem annak magamat.

Pedig nekem a Drenka-hegy maga volt az álom, a véget nem érő gyermekkor édes és naiv ígérete. A kis házak, sorban egymás mellett, a Görögszőlő utca végén, a félig leomlott hegyoldal alatt. Egykor cselédlakások lehettek. Semmi luxus: szoba-konyha, víz és vécé nélkül, apró spájjzal és kicsi udvarral, benne miniveteményessel a paprikának, paradicsomnak. Odabent döngölt padló, korhadt faburkolat-
tal, a konyhában linóleum, már akinek futotta rá.

Mesebeli figurák lakták ezeket a csöppnyi házakat, mindegyik mintha egy Rejtő-regényből lépett volna ki. Ott volt a Kisember, a Bolond Sanyi és ki tudja, még hányan – megannyi valószerűtlen, a normális életből kiszorult, kiíródott antihős. Két pohár bor vagy „kéddeci pályinka” között kedélyes, kedves emberek, aztán estére mégis sokszor rendőrt vagy mentőt kellett hívni. Az otthonukat mind *Trenka-hegynek* nevezték Drenka helyett, hogy miért, talán ők sem tudták. Mert olykor arról is beszéltek, hogy régen ott minden egy jómódú fuvarosé volt, azt hív-
ták Drenkának.

Hát itt élt a nagynéném, az utolsó előtti doboz-
házacskában. Ott aludtam én sokszor, hét-, nyolc-,
kilenc-, tízévesen. A belső szobában, nyakig a
dunyhába bújva. A konyhában szenes sparhelt, és
vödör, ha menni kellett... Két utcával lejjebb pedig
a csodák palotája, a Bükk Áruház, az első igazi,
miskolci bevásárlóközpont. Az első pláza, ha úgy
tetszik. A lépcső tetején játékbolttal, benne minden

akkori kisfiú legvágyottabb kincsével: GI Joe-figurákkal. Azt kértem karácsonyra, születésnapra, azt vettem a locsolkodópénzből, a félretett forintokból, a talált és mohón gyűjtögetett fillérekből. És néha kaptam egyet „csak úgy” is, mikor a Bükkbe vitt nagynénem, a kötelező Vasgyári piaci lángos és kisüveges kóla után. Imádtam azt az áruházat, a szaga még most is itt van az orromban, pedig utoljára még játékkatonáért mentem oda, majd’ 25 évvel ezelőtt.

Erre emlékszem legélesebben kisgyerekkoromból, pedig akkor már rég az Avason laktunk. Láttam felépülni a Jósika utcát, szedtem szilvát az ottani panelek helyén, a domboldalon felfutó, sűrű gyümölcsösben. És játszottam a régi hadiparkban, a Pattantyús úti négyemeletesek helyén, ahol sokkal több ágyú meg tank volt, mint később, a zsidó temetőnél. Apám a Matyó Étterembe vitt kólázni, a „sárgabolt” mellé, a kékben, a Márka ABC-ben Gyöngyöt és Rónát vettünk, és az avastetői sportpálya mellett meteorológiai állomás helyett még sportszerkölcsönző volt, ahonnan hálót lehetett bérelni a nehéz, szovjet fa vagy alumínium teniszütőkhöz. Az Avason jártam bölcsibe, óvodába, és ott lettem elsős kisiskolás is. De valahogy az igazi gyermekkor mégis az a mesés háromszög maradt, a Marx téri csodaáruházzal, meg a savanyúkáposzta-szagú Vasgyári piaccal. És a kis szobával fent, a Drenka-hegyen, nagy-

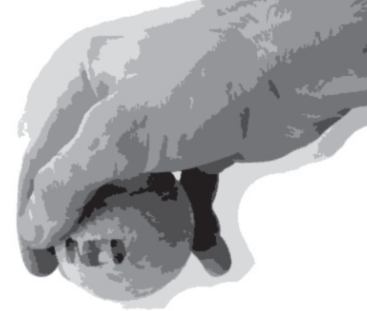
nénem csöppnyi kuckójában. A régi cselédlakások között, amelyekből mára egy téglá sem maradt. Csak néhány gazos, szemetes folt a Görögszőlő utca végén, a félig leomlott hegyoldal alatt.

Rozsda, zóna

Egyik percről a másikra lettem kamasz. Legalábbis úgy tűnt, hogy napokba sem telt. Egyszer csak nem érdekelt már se „dzsiájdzsó”, se meseország, se varázshegy a Bükk Áruház mögött. A lakótelep lett az új hazám, a tízemeletes, sötét, avasi kockaházak. A pubertás minden dühét és frusztrációját a szüleimre zúdítottam, éppúgy, mint minden átlagos kölyök. A játszóté-

ren lógtunk négyen-ötten fiúk, telekőködöttük makukahéjjal a pingpongasztal környékét. A homokozó faléc-ülőkéi alá dugtuk a cigarettát, Kossuthot, Daciát, Munkást, vagy Helikont – mikor mi került. Egyenmászókákön üldögtünk, egyenlibikókák vascsövein, egyenkötöttpulóverben és Forward-tornacipőben. Másolt kazettán hallgattuk a *Prosecturát*, a *Bizottságot* meg a *Sziámit*. *Kontroll Csoport*-idézeteket fröcsköltünk egymásra, *Pál Utcai Fiú*kra búsongtunk, és rejtett jelentést keres-

tünk minden *Kispál*-sorban. Minden olyan volt, mint egy rossz kelet-közép-európai film noirban: szurokfekete és égőfehér. Pedig korábban a Hajós 4. szám alatt ott volt a klub, felnőttek és gyermekeik találkahelye a paneltömb alagsorában, csocsóval, óriás jégkorong-asztallal, amin a figurákat szinte minden irányba lehetett mozgatni. Oda jártunk még tényleg kölyökként, amíg be nem zárták és ki nem adták a helyiséget fodrászatnak. Mint minden másik paneltömbben. A tiniknek pedig maradt a játszótér, a rozsdálló, lassan, de visszavonhatatlanul szétmálló szocializmus mementója.

Így jött el '93. Akkor még megvolt az igazi Zsarnai. A nagy, sokszínű KGST-piac, orosz bűvárszivattyúval, lengyel Lacoste pulóverrel és román bakancsbal. Ott vettük a cigarettát, a hamisított Takt-kazettákat meg a Pyramid farmert. De volt egy másik piac is, majdnem a repülőtérnél. Néhány autó állt ott, körben egy beugróban, a motorháztetők megpakolva mindenféle eladó holmival. Itt találtam rá az első gitáromra, egy lakkfekete szovjet *Jaguar*-utánzatra, beépített torzítóval, tremoló-karral és olyan műanyag borítással, mint a filléres pengetők.

Mondok még valamit a Zsarnairól. Sok mai menő vállalkozó kezdte ott az üzletelést. Mindenki csencselt, kvarcórát árult, vagy azt, amit éppen szerezni tudott. A sorok közt gyakran harsant fel a „Capcara”, a lopás és a tolvajok piaci fedőneve. Általában kétségbeesett lengyel, vagy orosz asszonyok kiabáltak, ha valaki meglopta őket. Anyám orosz bűvárszivattyút árult, kora hajnaltól, mielőtt dolgozni ment. Lengyelországból Lacoste pulóvert hozott, eladta odahaza, a mostani Ukrajnában, és a rubelt, kopejkát vagy éppen kupont¹ – mikor épp mivel lehetett fizetni odakint – orosz szivattyúra cserélte. Percek alatt ment el az öntöttvas szerkezet, sose lehetett belőle eleget hozni. Hogy mi lett az árából? Étel az asztalra, máshogy nem ment volna.

És hová tűnt a gitár? Eleknél végezte, a Csabai kapu 28. alatt, a világ legszomorúbb hangszerboltjában. Kiszuperált gitárok jártak ide csendben kiműlni, farostlemezből és öntapadós tapétából fércelt dobok, meg rozsdáette, szétszakadt állványok közé. Ha vevő jött és vett is valamit, ajándékot kapott a ravasz szemű öregtől, vagy a mindig túl szélesen mosolygó feleségtől: kertben szedett savanyú almát, vagy kopott, picit repedt pengetőt. Hogy mennyit adott a gitárért? – már nem emlékszem, de tudtam, hogy lehúz. Csak azért nem zavart, mert akkor én már dobolni akartam. Onnan lett az első dobfelszerelésem, darabonként összeszedve, a rozsdás, hőálló ezüsttel lefújt állványokból és agyontapétázott ócska tamokból. Csoda, hogy nem törtek darabokra a dobverők első ütéseitől.

Tizenegy

Kint ültünk az erkély tetején, a mélybe lógtunk a lábunkat a *Hajós-kettő* tetejéről. Részegek voltunk a flakonos bortól, amit a szemközti „csirkés” boltban vettünk. Ez volt az első garázsbolt a III-as ütemben, ahol bontott csirkét meg húst árultak. És másfél literes flakonban Durbincs sógort, az alján kosszal, morzsával, úszó szalámidarabokkal. Azt hiszem, egy dobozgitár volt nálunk és egy körülbelül 30 centis Casio szintetizátor. Az első szöveget Furmann Dávid írta. „Ellopták a pénztárcámat fényes nappal az utcán. Amíg semmim sincsen, enyém lehet minden. De amint megvan mindenem, nem lehet enyém semmi sem” – így szólt az első dal. Szűcs Peti kísérte monoton, három vagy négyakkordos gitár-aláfestéssel. A szintetizátor pedig kitartóan adta a géphangú kettőnégyet; hogy miért pont Kovács Máté dobolt a Casión, már nem emlékszem. Valahogy így született meg az első zenekarunk, fent a tizenegyedikén. Aztán próbáltunk panelszobában, műanyag

tetejű kartonpapír Minna mosóporos dobozon ütve a ritmust, bolgár dobozgitáron, aztán Jolanán, orosz hifi-erősítőre kötve, néha olyan hangerővel, hogy a házsor végén lévő buszmegállóban is hallani lehetett az első pár CPG-, Joy Division- meg Talking Heads-kísérletet. A névtelen bandából *SPM Fokozat*, meg *Frötsi*, a *Zsizsik* lett, jött az első klubdelutános koncert különleges körtétől és fekete-piros kommersz brandytől fűtve a 33-as számú Általános Iskolában, aztán a 42-es aulájában, aztán Dávid kitalálta az új nevet... Így lettünk Müttő.

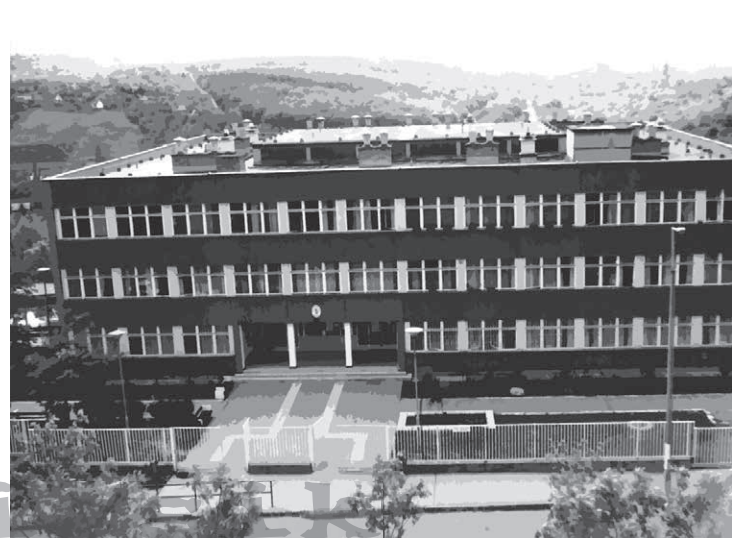
Miért pont az? A fene tudja. Mindenkinek tetszett, pedig szinte senki sem ismerte a finn mesehóst, aki után Dávid elkeresztelt minket. Ő énekelt, Szűcs Peti és Kovács Máté gitározott, Göndör Zsanci, utána Gável Adi nyomta a basszust, aztán Titi, a mi Orehovszky Tibink, Boros Dalma pedig fújta a fuvolát. Utoljára talán Varga Zsófi szállt be énekelni. Én doboltam, végül lett egy normális dobfelszerelés is, gyönyörű, lakkozott Dubán. Míg tele nem ragasztgattam újságkivágásokkal, meg pókemberes hologrammal a nagy punkos lendületben.

„Ellopták a
pénztárcámat
fényes nappal
az utcán. Amíg
semmim sin-
sen, enyém le-
het minden.
De amint meg-
van mindenem,
em lehet enyém
semmi sem”

És megírtuk az első számokat, miközben Burle Büble-koncertre jártunk, meg a Buga Jakabba², és reméltük, hogy egyszer talán majd mi is felléphe-
tünk ott, velük, a saját dalainkkal.

Imádtuk a Bugát, mint mindenki, aki akkoriban ebben a fura, miskolci underground közösségben létezett. Ott a Tetemvár tövében, a vasajtó mögött, ahová csöngetés után engedett be Hopi, a dohos pincejártokban, a lepusztult vécében, a magas támlás padok között, valahogy ösztönösen otthon éreztük magunkat. Annak a helynek atmoszférája volt, saját levegője, zamata, szaga. Egyszerre ful-
lasztó, keserű és valahogy mégis édes, mint az Éva vermutos szájíz, egy kiadós hányás után. És megvolt a saját mitológiája is, a saját legendáriuma, sztorik-
kal, anekdotákkal és állandó szereplőkkel. Például Csányi Lajos, az örök punk, aki állítólag sírásó volt egy ideig, és egyszer kiborotválta a haját, végig a feje közepén, hogy így csináljon magának negatív tarajt. Fiatalon halt meg, ahogyan sokan ebből a társaságból. Mint Hanák Miklós, Zambó Gergő, és a mi Furmann Dávidunk.

Viszonylag száguldunk...

... mondta Ákos, miközben kábé hetvennel repesztettünk a Skoda 100-asával. Aztán majdnem nekikanyarodott egy járdaszigetnek. Szerinte nem így volt, de én esküdni mernék rá, hogy igen. Akkor ismertük meg, mikor középiskolások lettünk. Herman, Földes, Bláthy – ki hova ment tovább a közös általános után. Hogy hol volt az első igazi koncertünk? Vagy egy Herman Klubon, vagy a Zónában. Tényleg nem emlékszem. De az első számainkra igen. A *Nyomtalanul* és a *Kőből faragott isten*. A

másodikra mindenki azt hitte, hogy a *Zombie*-t játszuk a *Cranberriestől*. A Zóna már rég nincs meg. Pinceklub volt az is, nem messze a Halásztanyától. Mellette az Avasi koccintó, ahol az első igazi underground koncerten jártunk 12–13 évesen. Akkoriban a Kisavas volt az alternatív közösség találkahelye, Mekkája és Elíziuma. Bulinegyed a Mindszenti templom felett, Hetedik Mennyország, Dukát, Fáraó, és amire talán a legtöbben emlékeznek: a *Nightmare*, vagy *Anonymous* – ki hogyan szeretné.

Olyan bandák koncerteztek itt akkoriban, mint a *U.Air*, a *Dusk*, az *Adaptációs Szindróma*, vagy a *Burle Büble*. Katona Zoli, Fecsi, Krisz, Döme, Ricsi,

Szepe, Macska, Titi, Makár Ricsi, Rácsok Viktor – zenészek egy olyan Miskolcra, ahol mindig volt legalább egy pinceklubos koncert, amin vétek lett volna nem ott lenni. Ezekre a helyekre járt minden bőrkabátos, kötöttpulcsis, „alteros” kölyök. Akadt, aki verseskötetet hordott magával, volt, aki füves cigit, aztán persze mindenki feloldódott a közös világfájdalomban, vagy néhány korsó olcsó világos sörben, savanyú borban vagy rettentő házi pálinkában. Szerelmek szövődtek a kocsmá előtti lépcsőkön és szökkentek szárba a közeli bokrokban. Ilyen helyeken játszottunk mi is. Meg a Vianban, az Ifiházban és az Adyban is. Farkas Bálint a színpadon. A szpiker, piros farmerban, elnyúlt pólóban, ahogy konferálja a zenekarok kifogyhatatlan egymásutánját, türelmesen, fáradhatatlanul. Tehetségkutató középiskolás fiataloknak, diák pop-rock gála, metál, alter, remények, vágyak és közönségsszavazás.

„Győztünk, gecik!” – így vezette fel Dávid a ráadást, mikor kiderült, mi kaptuk a legtöbb szavazatot. Nevetett, aztán eljátszottunk még két számot. Pedig addigra azért berúgtunk rendesen, nem gondoltuk, hogy van esélyünk nyerni. Akkor még lehetett odabent cigizni. Elfeküdtünk az előtérben a márványpadlón, egymás után ittuk a sört meg a féldecit, és persze csupa fontos dolgról beszélgettünk. Kultúra, művészet, filozófia – a tizenévesek romlatlan, együgyű lelkesedésével.

Aztán jöttek a koncertek az Ifiházban. Szinte minden hónapban, legalább egy. Sokszor teljesen tele volt a terem. A közös bulik a Duskkal, Burle Büblével, a mini fesztiválok, Keleti Fény, Persona Non Grata, Fresh Fabrik... és az elmaradhatatlan sörök meg féldecik a szemközti kocsmából. Most, azt hiszem, Szuperett, élelmiszerboltot csinált belőle egy kereskedelmi lánc³. Szálra vett cigi, a nevünk egyre nagyobb betűkkel a plakáton, cikk, rólunk, az Észak-Magyarországon. Száguldottunk. Viszonylag.

Csók, anyu!

Majdnem meghaltam – ha jól emlékszem, így kezdődött az életem. Édesanyám hazavitt a Szovjetunióba. Ő ott született. És a testvérem is, meg az unokatesók, a nagynéném, a nagybátyám, és szinte minden rokonom, akit valaha ismertem. Autóknak sose volt, vonattal mentünk, Csapon át, mint mindig. Én persze nem emlékszem semmire, hisz még magamnál se voltam igazán.

1996. április 12-én

19.

MŰTŐ

sági és Szabadidő Ház

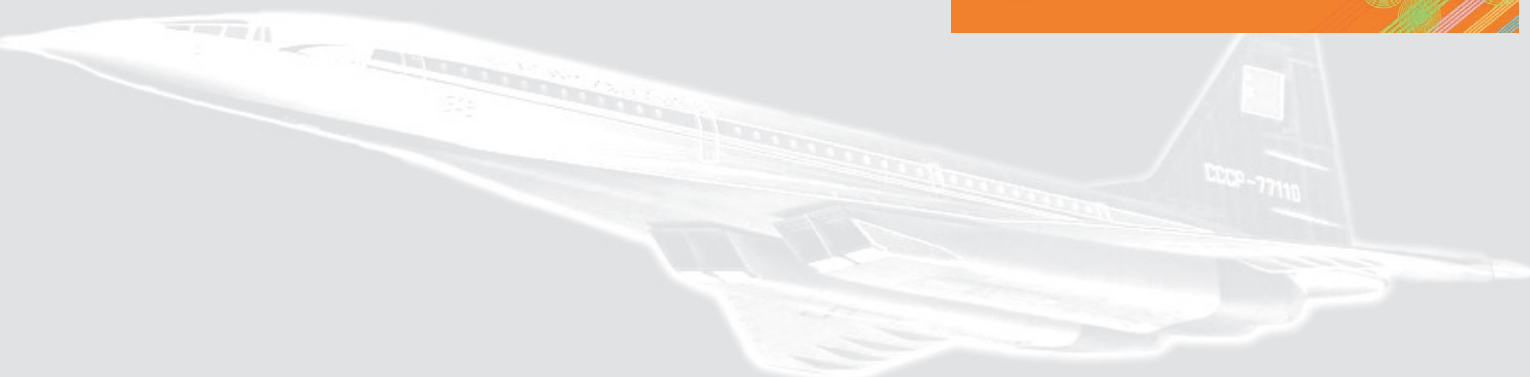

Elkékültem, majdnem kihültem. Szőlőszere vittek kór-
házba. Az volt a szerencsém, hogy a főorvosnak
ugyanaz volt a családneve, mint az enyém. Mindenki
körülöttem sürgött, hiszen a név az név. Nettó túlélé-
si lehetőség... Felmelegítettek valahogy. Túléltem,
nagyanyám megnézett, látott végre. Én őt sosem.
Mehalt, nem sokkal később.

Nekem pedig utána életem legszebb évei követ-
keztek. A nyarak odakint, távirányítós tengeralatt-
járóval a Tisza-híd alatt, ahol malamutok és gép-
fegyveres katonák nézték, hogy ez a kölyök meg
ugyan mi a jó francot csinál?! Tejkrémes ostya,
krémszóda, kvász, katonakenyér, grecska⁴, vajas
kenyér szamovárban főzött teával és egy makett a
szekrény tetején, egy TU-144-esről, amit annyira
szerettem volna magammal hozni Magyarországra.

Roxána és az első csók, ami még puszinak is szé-
gyenlős volt, Szahajdában, ahol 8 éves gyerekek
gitároztak a homokozóban, és vodkát ittak, a ház-
tömb csótányait meg zsilettpengével darabolták és
falevélbe tekerték poénból – mintha csak káposztát
töltenének. Keresztapám szamovárban cukorpálinkát
főzött. Azt mondta, ebbe bele ne igyunk, mert meg-
vakulunk tőle. Fürödtünk a Dnyeperben nem sokkal
Csernobil után. Persze bolondnak néztek a helyiek,
egy ember leszaladt és azt mondta, húzzunk kifelé
a vízből, mert az szívta magába az összes radioaktív
szennyezést.

Hogy jön ez ide? Nem is tudom. Valahogy mindig
megmaradt bennem ez a kettősség. Egyszerre érez-
tem otthon magam ott, és itt Miskolcon. Egészen
kicsi koromban oda vágytam, ki a Tisza mellé,
ahol a sütemények éremlyítően édesek, ahol cirill
betűkkel írnak és 40 kopekéért csodákat lehet venni
a játékboltban. Kamaszként viszont semmiért sem
adtam volna a kisvasi éjszakákat, a lámpasárga
ablaktengert az avasi lakótelepen, amit annyszor
bámultam megbabonázva, mikor rágyújtottam egy
cigire éjszaka. Az első gitárom és az első lábcine-
im, rajtuk a felirat: szgyéláno v eszeszeszer. Vagy
ahogy ma mondanák, made in USSR.

⁴ Krémszóda: Ukrajnában kedvelt, de ezen a néven az angolszász kultúrában is ismert vaníliás ízű, szén-
savas üdítőital. Igazából sem nem krém, sem nem szóda. Utcai automatából töltve 3 kopek volt az ára.
Kvász: szláv eredetű erjesztett (alacsony alkoholtartalmú) gabonaital; gyerekek is fogyasztják.
Grecska: más néven hajdina, pohánka, tatárka.

Meséltem már, hogy majdnem meghaltam? Nem, nem akkor. Itthon, tizenévesen. A Müttö búcsúkoncertjén, a Kilátó tövében, kilencvenvalahányban. Akkoriban ott rendezték meg a Föld napját. A színpad a torony előtt állt, ott, ahol most a parkoló van. Régen egy presszó is volt az út mellett, néha beültünk oda kólázni apámmal, mikor még jártunk focizni a sportpályára. Lapos épület volt, jó nagy, hosszúkás terasszal. Kamaszkoromra elbontották, a helyén csak néhány vasdarab állt ki a földből. Nem nagyon, csak néhány centi magasan. Egy ilyen mellé vertem be a fejem, mikor leestem a színpadról. Hátrafelé borultam le, a székekkel együtt, dobolás közben. Részeg voltam, észre sem vettem, mi történt. Egyszer csak az eget láttam, aztán meg bámultam át bambán a színpad alatt, egyenesen a megdöbönt közönségre. Értetlenség ült ki az arcukra, aztán hatalmas vigyor... és tapsolni kezdtek. A többiek a színpadon csak akkor vették észre mi történt. Ők is részegek voltak. „Csókoltat anyád” – mintha valami ilyesmit morgott volna az orvos, aki megnézett. Szóval majdnem meghaltam. Na jó, talán nem, de komolyan megsérülhettem volna. Aztán visszamásztam a színpadra és doboltam tovább.

Mínusz tizenegy

Azt hiszem, ez volt az utolsó koncertünk. Utána már nem léptünk fel együtt, ezen a néven. A zenekar az avasi tizenegyedikről az Ifjúsági ház második emeletén oszlott fel a kilencvenes évek közepén. Még írtunk egy utolsó számot, abban még én doboltam, a szöveg is az enyém volt, de a zenekart már Hadesz Nüxnek nevezték. Ma Ritmikliftnek. Peti, Máté, meg néhányan a többiek közül tovább folytatták. Jól tették. Én is vettem nemrég egy

elektromos dobot, és már majdnem az összes régi számot tudom. Megint, 20 év után.

Olyan ez, mint amikor munkába menet bicikkel eltekerek a régi vasgyári ifjúsági park előtt. Ott voltam először fesztiválon, tizenkettő ha lehettem. Zöld ing volt rajtam és szovjet matrózpóló. Borsodi sört ittam a fűben üldögélve és csodálattal néztem az éppen forgató helyi tévés stábot. Zenélni akartam, csak valamikor, valamiért menet közben lemondtam az álomról. És inkább tévés lettem. Mint az akkor, a mára bezárt és azóta is csak málló ifjúsági parkban forgató riporter.

Aztán tekerek tovább, el a Bükk Áruház mellett, fel a Görögszőlő utcán, a Drenka-hegy és a gazzal felvert házhelyek előtt. Megállni még most sem tudok, és felmenni sem oda, ahol a régi kis szoba-konyha állt. Egyszer majd összeszedem magam.

Aztán jön az Ifiház, a főutca, a régi kocsmákkal, a lépcsősor az avasi templom mellett, ahol annyiszor sétáltunk részegen haza, fel, a dobozházakkal zsúfolt lakótelepre. Egyszer épp ott állított meg egy rendőr, mikor mentünk fölfelé az Ifiházból. Hazavittük az üvegeket, hogy majd legyen miből másnap sört venni. A rendőr meg csak nézett, értetlenül, mikor kipakoltatta a hátizsákot, és egyre csak gyűltek a sörös meg kommersz szeszes üvegek a kocsija motorháztetején. A végén pedig jött egy torzítópedál, ha jól emlékszem, BOSS gyártmány, és amikor kérdezte, hogy ez meg mi a jó fene, magától értetődően jött a válasz: Hát flanger! Nem is értettük, min csodálkozik.

35

Vagy amikor Dugó ellopta a 35-ös busz hátsó viszonylatjelző tábláját – azt hiszem, így nevezik –, és a feje fölött, magasan feltartva hordozta végig a buszmegállótól a Matyó étterem utáni kis füves placig, mint valami győzelmi trófeát. És amikor megállt mellette a rendőrautó, olyan magától értetődően hajította el és nézett körbe nagy, ártatlan boci szemekkel, mint a legbénább vígjátékokban.

Máskor meg zászlót loptunk, hazafelé a Bugából, a Petőfi tér sarkán, ott, ahol nyilván nem takar semmi. Máté állt a vállunkon, diadalittasan emelte le a trikolort, mikor befarolt a rendőrkocsi. Először a kérdés csattant bele az október 23-ai éjszakába: Minek nektek az a zászló? Majd a szégyenlős válasz: Meg akartunk emlékezni! Végül a rendőr

péklapát tenyere Máté arcán, leg-
alább olyan csattanós „bazeg” kísé-
retében. Jó nagy pofont kapott. Azért
a buszmegálló táblát rögtön a zebrán
túlról, az egykori Bányatröszt elől,
ahová most az adóbevallást viszik az
emberek, csak átvittük a szemközti
járdára.

Végül is egy este kétszer nem bukhattunk le.

Szóval olykor-olykor biciklivel megyek munkába. Olyankor mintha csak az elmúlt 36 évemen tekernék végig. Néha úgy érzem, minden kockakövhöz, minden panelrepedéshez és kifordult aszfaltdarabhoz ragaszkodom ebben a városban. Mintha mindet ismerném. Az elbontott avasi játszótereket, a törött

deszkájú utcai padokat, a libikókák sárba ragadt nyomát, a Herman gimni mögötti beugrót, ahová cigizni jártunk, a kisavasi lépcsőket és prэшázakat, mindent, töviről-hegyire. Az első csók pontos helyét, az első, lopva megivott féldeciét, a színpadot, ahonnan lenézve megdöbbsentett a tapsoló tömeg.

És a panelrengeteget, ahová most is hazavágyom. Haza, egy szürkébb és felnőttebb meseországba...

Valahová, ami igazából már rég nem az enyém. A pingpongasztalon most mások ülnek, mások szotyolázzák szanaszét a panelvalóságot, másokra ripakodik az ablakból a mindig háborgó szomszéd, hogy na, most már aztán tényleg tessenek innen elhúzni a jó édes... És más szól neki vissza, borízú, félkómás hangon, és más csókolja meg a játszótéri bokor mellett először az életben a legeslegelső barátnőjét. Más firkál kócos betűket a házfalakra, más várja az ablakból bámulva, nagyokat slukkolva az olcsó cigarettából a szürke, lakótelepi hajnalt. Ki tudja, talán épp egy zenekart akar alapítani. Ott, a panelikszediken.

De a lakótelep nem változott. Csak kevesebb lett a játszótér, meg a pad, meg a libikóka, és a Forward helyett most Converse a tornacipő, a kevert és a háromcsillagos brandy helyett most vodka megy energiattal a tömbházak előtt, a Durbincs sógor⁵ helyét pedig végérvényesen átvette a Koccintós, a Jóbarát, és a többi másfél-két literes vegyészrettenet. Otthon, édes otthon. Vagy inkább félédes.

Fent, hol a tölgyek...

Hogy hová vágyom igazából? Például a 67-es buszra, vissza a kilencvenes évek elejére. Azt hiszem, az járt régen Bükkszentlászlóra⁶. Mi meg álltunk a buszmegállóban, kint a végállomáson, ott ahol most már csak üszkös deszkák, betört ablakok és félig leszakadt tetők meredeznek a régi, gyönyörű, kőből rakott és fából ácsolt Herman Ottó emlékpark helyén. Ott várakoztunk, és amikor beállt a

rozsdás, ráncajtos Ikarus, szépen lassan elkezdtek felpakolni rá a komplett zenekart. Erősítőt, gitárokat és a teljes dobfelszerelést. Lábdob, állótam, függők, cinek, pergők, állványok sorjáltak fel a szürkére mázolt buszlépcsőkön, fel a koromszürkehangulatú utastérbe, a koszlott, plüss üléshezátok közé. Így cipeltük a hangszereket, végig a városon, buszról-buszra, aztán be a bükkszentlászlói *kultúr* nagytermébe, ahol Peti annyira boldogan szaladt fel a színpadra, hogy közben beleakadt a lába egy kábelbe, az ősoleg Vermona pedig lomha, már-már lassított zuhanás után bömbölő robajjal borult le a padlóra. Naná, hogy megittunk rá egy matrózslukkot. Szemben, a kijáratnál éppen átellenben lévő kocsmában. Egy féldeci rum, poharastul leengedve a söröskorsó aljára. Szerettük, na.

És volt olyan is, hogy Ákos kocsijába pakoltunk mindent, vagy Adiéék Zastavájába. Mikor hogy. Próbáltunk panellakásban, garázsban, pincekocsmahelyén, ifjúsági házban. Írtunk dalt az utolsó nyárról, arról, hogy mindennek vége, álmokról, még a hejőcsabai cementgyárról is. Igaz annak csak a címe volt HCM. Közben meg teltek a hetek, hónapok, néhányan ki is cserélődtek a zenekarban, de a mag, az nagyjából megmaradt. Maradtunk együtt, egykori osztálytársak a 33-as meg a 42-es számú általános iskolából, haverok az Avasról, a Hajós, a Mednyánszky, meg a Klapka utcáról... zenésztársak, ivócimborák, olykor „sógorok” is, ha egy lány a bandából többünknel is szerelmet próbált. Valahogy így voltunk mi, a zenekar és a barátok, akikkel még előtte vagy már zenélés közben hozott össze a jó szerencse. Mint a borsó, meg a héja.

Nem is tudom, hány évig voltunk együtt. A plakátok már nincsenek meg, édesapám elosztogatta őket, meg elküldte a rokonoknak. Büszke volt a fiára. De biztos, hogy nem volt több mint három év. Három. Pont, pont, pont. Aposztróf, ékezet. Egy

⁵ Durbints sógor: Gárdonyi Géza „ponyvairodalmi” regényhőse. A Durbincs sógor almabor fajta; az igénytelen minőségű alkoholos italokra asszociál róla, aki ma említi. Napjainkban is forgalmaznak „ts”, illetve „cs” betűs írásmódban ilyen néven különféle (nem csak alma-) borokat.

⁶ Annnyiban korrigálnunk kell a szerző memóriáját, hogy a Majális-parki buszvégállomástól a város felé az 1-es (és változatai) járaton kívül más számú jármű nem indult. A 67-es sosem érintette Bükkszentlászlót, az oda közlekedő busz a 68-as (az MVK Zrt. tájékoztatása alapján a szerk.)

perccel se több. Teccikérteni? Három év maximum, amíg a szurkospapíros paneltetőről az ifiházi Müttö-klub ötletéig eljutottunk. És ott is lett vége, mert azt már nem tudtuk hova tenni. Szerintem sosem hittük volna, hogy egyszer majd a mi apró és súlytalan bandánknak akar rajongói klubot létrehozni egy lelkes művelődésszervező. Még úgy sem, hogy

cserébe ingyen próbálhattunk volna. Havi egy koncert, meg egy Müttö-klub, ez lett volna az ára. Na, ezt mi nem akartuk. Hogy mit akartunk valójában? A fene se tudja. Pedig azt hittük, elválaszthatatlanok vagyunk. Hogy voltunk, vagyunk, meg leszünk, együtt örökre, talán egész az idők végeztéig, és egy nappal még tovább. Naná, hogy tévedtünk.

Ide most egy sikoly kéne...

... de nem jön ki a torkomon hang. Részlet. Furmann Dávid egyik utolsó verse. És én csak arra emlékszem, hogy fázzom, és ott állok a sírja mellett. Meg Peti, Máté, Adorján, Dalma és mindenki a zenekarból, és a barátok is, meg sokan, akiket nem is ismertünk. Imre bácsi, az édesapja annyira lefogyott, hogy szinte nem is volt jelen. Árnyék lett, épp csak egyszeregynyi. Saját maga mínuszos matematika-képlete. Nem sokára őt is temettük. Álltunk, döbbsenten, azt hiszem, nem is értettük, mi történt. Aztán a Tháliába mentünk. Oda, ahol a kilencvenes években oly sokszor üldögéltünk a sörünk és féldecink mellett. Ahol Bandi sokszor már azelőtt kihozta a szokásost, hogy megkérdezte volna, mit kérünk. Sose tévedett. De hát ilyen egy igazi főúr!

És ide most egy szmájli kéne. Mondjuk, egy sikoltó.

Aznap volt utoljára együtt a zenekar a tizenegyedikről. Sok év kihagyás után. Ittük a söröket, talán a féldeciket is, és beszélgettünk azokról az évekről a háztetőn, az avasi padokon, *egyenpulcsiban, egyencípőben, egyenreménytelenységben...* És arról a csodáról, amit észre sem vettünk, hogy történt velünk. Ahogy most visszaemlékszem, egy csomó pofátlanul fiatal kölyköt látok. Rettenetesen szépeket. És rettenetesen naivakat. Ültünk bent a kocsmában és őszintén nevtünk... Nem tehattünk mást. Talán végre felfogtuk, hogy mi is volt ez az egész... ez az egész zenekar... a tizenegyedik... a Buga... Ákosék pincéje... a színpad... és az a rengeteg szeretet, amit egymástól kaptunk.

A barátság...

Dávidból *díj lett*⁷. Ha jól tudom, fiatal újságírók kapják. Belőlem meg médiamunkás. Újságírónak sosem nevezném magam. Petiből mérnök, Mátéból jogász, Zsanciból anyuka, meg Zsófiból is, a szakmájuk nem is érdekel – és mindannyiunkból felnőtt. Túlságosan is. Én meg keresgetem itt a fényképeket ehhez a kis mélabús szellemidézéshez, válogatok az egymásnak írt levelek között és mosolyogva próbálok visszaemlékezni minden kopott kép háttértörténetére. A memóriám már nem a régi.

Hallgatom közben a Youtube-on az egyetlen fennmaradt Müttö-koncertet, és megfagy mindenem, mikor a video egyszer csak átvált arra, ahogyan Furmann Imre haláláról beszélnek a parlamentben. És eszembe jut a kettes ütemben lévő kis lakás, ahol Dávid egy rakás Magyar Narancs között fogadott minket, Imre bácsi pedig láthatóan örült annak, hogy zenélünk, talán annak is, hogy az egyik dalunk épp az 1984-ből építkezett. Na jó, ez csak spekuláció. Én spekulálok, a haszon legkisebb reménye nélkül.

Csak az emlékek, talán csak azok kavarnak meg a fejem. Közben Dávid énekel a Youtube-on, azon a régi rettenetes minőségű koncerten. „Nem marad, ki emlékezzen, hogy valaha éltél...” És megint az édesapját, Imre bácsit látom magam előtt. Csontsoványan, azzal a *mélyvilági kínnal* a szemében, ott, Dávid temetésén, ahol utoljára volt együtt az a fura kis zenekar, fentről, az avasi tizenegyedikről. És szinte hallom azt, amit ott a gödör szélén állva mondott nekünk elcsukló, könnyektől reszelős hangon: „Fiúk, vigyázzatok nagyon egymásra...” És én megtörlöm a szemem, és ma már nem ütöm le többször a számítógép billentyűit... A többi? Néma csend.

⁷ Furmann Imre 2010-ben, 58 éves korában hunyt el. „1970 és 1974 között volt villanyszerelő, segédmunkás, raktáros, matróz és adminisztrátor is” – olvasható róla –, később jogászként, jogvédőként, illetve politikusként vált ismertté, elismertté. Fia, Dávid 1979-ben született Miskolcon, halála után, 2007-ben szülei létrehozták a róla elnevezett alapítványt, amely fiatal újságírókat díjaz.

„... A lakótelep nem változott. Csak kevesebb lett a játszótér, meg a pad, meg a libikóka, és a Forward helyett most Converse a tornaci-
pő, a kevert és a háromcsillagos brandy helyett most vodka megy energiáitallal a tömbházak előtt, a Durbincs sógor helyét pedig vég-
érvényesen átvette a Koccintós, a Jóbarát, és a többi másfél-két lite-
res vegyész-rettenet. Otthon, édes otthon. Vagy inkább félédes.”

Dubán
SUPER

Észak-Keleti Átjáró
Egyesület 2016

© forint

nka
Nemzeti
Kulturális Alap